

ORMANCILIK'TA TERİM ÇALIŞMALARININ ŞECERESİ¹

Orhan Sevgi²

²A İstanbul Ü. Orman Fak. Toprak İlimi ve Ekoloji Anabilim Dalı Bahçeköy,
İstanbul, 34473, İlet: osevgi@istanbul.edu.tr

Özet

Cumhuriyet döneminde Türkiye Türkçesinde yapılan ormancılık terim çalışmaları üç dönemden oluşmaktadır. Birinci dönem Latin alfabesinin kabul edilmesinden 1950 yılına kadar olan süreyi, ikinci dönem ise 1950 – 1990 yılları arasında ve üçüncü dönem ise 1990 sonrasında kapsamaktadır. 1932 yılında Türk Dil Kurumu'nun yaptığı kurultayda aldığı kararlar ve yurt dışındaki gelişmeler ormancılık bilimlerinde terim çalışmalarını derinden etkilemiştir. Üniversitelerde terim çalışmaları yoğun olarak 1940'lı yıllarda başlamış olup 1960 - 1968 yılları arasında en kapsamlı ve düzenli çalışmalar Türkiye Ormancılık Terim Komitesi bünyesinde yürütülmüştür. Terimleme çalışmaları genelde bilim çalışmalarının dışında algılanmıştır. Çalışmaların en yoğun olduğu 1960 – 1968 yıllarında dahi terimleme konusunun bilim adamlarının olağan işlerinden olduğu konusu kabul görmemiş ve tepkiyle karşılanmıştır. 1968 yılından itibaren ormancılık terim çalışmaları şahsi gayretlerle yürütülmüştür ve bu çalışmaların ürünü olarak ormancılık bilimlerinin sözlükleri yazılmıştır.

Anahtar Kelime; Terim, Ormancılık Bilimleri

HISTORY OF TERM STUDIES IN FORESTRY

Abstract

Studies on forestry terms in Turkey Turkish along Turkish Republic establishment period are constituted from three sections: The first section is the period begin from acceptance of Latin alphabet and lasts until 1950's; second section is between the years 1950-1990's; and the last section contains the period from 1990's until today. The decisions taken by Türk Dil Kurumu at the general assembly held in 1932 and the developments on forestry sciences at foreign countries have affected the term studies profoundly. The most prominent studies in the universities were started in 1940's and were executed between the years 1960-1968 under the construction of Turkey Forestry Term Committee. Term studies were perceived as exclusion of scientific studies. Even during the years between 1960-1968 the scientists were reflected with reaction that they are assumed to occupy with that issue at their spare times. After 1968 term studies were applied by individual efforts and fruited with general forestry scientific vocabularies.

Keywords; Term, Forestry Science

¹ Vefatının 30. Yılında Prof. Dr. Faruk Kadri TİMURTAŞ Hatırasına Uluslararası Yaşayan Türkçe Bilgi Şöleni 30 Mayıs - 1 Haziran 2012, İstanbul sunulan bildirinin gözden geçirilmiş halidir.

1. Giriş

Türkiye’de dil çalışmaları Türk Dil Kurumu’nun 1932 yılında yaptığı kurultaydan sonra yeni bir ivme kazanmıştır. Kurultay 26 Eylül - 5 Ekim 1932 tarihleri arasında Dolmabahçe Sarayı’nda yapılmıştır. Kurultay’da kabul edilen çalışma programının "3. maddesi; Anadolu ve Rumeli ağzlarından sözcüklerin derlenmesi, Osmanlıca sözcüklere Türkçe karşılıkların hazırlanması, 7. maddesi; Terimlerin Türkçeleştirilmesi" olarak kabul görmüştür" (Anonim 1972). Bu kapsamda yapılan çalışmalar sonucunda; birinci derleme 1932 – 1934, ikinci derleme ise 1952 – 1959 yılları arasında yapılmıştır. İkinci derlemeye katılanların sayısı 917 kişidir (Anonim 1963-1993). Birinci derlemede 150.000 ve ikinci derlemede 450.000 fiş toplanmıştır (Anonim 1963-1993). Bu fişler daha sonra onbir cilt olarak yayınlanmıştır.

Bilim dallarının ve çeşitli sanat kollarının özel sözleri olarak tanımlanan terimler, üzerinde özenle çalışılması gereken Türkçenin ana konularından biridir (Zülfikar 2006). Cumhuriyet’in ilk yıllarında yapılan terim çalışmaları sonucunda; 1937 yılında İlk ve Orta Öğretim Biyoloji, Botanik, Fizik, Jeoloji, Kimya, Matematik, Mekanik Terimleri ve 1939 yılında ise İlk ve Orta Öğretim Fizik, Zooloji, Coğrafya, Astronomi, Kimya, Jeoloji, Biyoloji, Botanik Terimleri hazırlanmıştır. Hatta ayrı baskı ders kitaplarının farklarını belirten kılavuzlar da basılmıştır (Örnek: Aritmetik ve Cebir kitabının 1938 baskısı ile 1939 baskısı arasındaki terim farklarını gösterir kılavuz). Bu çalışmalar daha sonraları Yüksek Öğretime de yansımıştır. Yüksek Öğretim Kurulu’na hazırlanıp yine bu Kurul Temsilcilerinin katılımıyla Türk Dil Kurumu tarafından son şekli verilmiş olan terim sözcükleri hazırlanmıştır. Örneğin; Bitkibilim (Botanik) Terimleri (1948), Dirilbilim (Biyoloji) Terimleri (1948), Tarım Terimleri (1949) basılmıştır. Daha sonraları terim sözlükleri konuyla ilgili uzmanlara hazırlatılmış ve gerekli dil ve bilgi denetimi yapılarak basılmıştır. Bu konuda Türk Dil Kurumu’na basılanlar; Sinema (Özen 1963), Zooloji (Karol 1963), Ağaçşeri (Şanıvar 1968), Gökbilim (Kızılırmak 1969), Asalakbilim (Yarar 1970), Madencilik (Ediger 1970 ve Ediger ve ark. 1979), Yerbilim (Pamir ve Öztunalı 1971), Metalbilim (Tekin 1972), Aydınlatma (Sirel 1973), Zanaat (Acıpayamalı 1976), Fiziksel Kimya (Sinanoğlu 1978), Coğrafya (Öngör 1980), Kentbilim (Keleş 1980), Bilişim (Köksal 1981), Kimya (Üneri ve ark. 1981), Fizik (Nasuhoğlu ve ark. 1983), İstatistik (İnal ve ark. 1983), Matematik (Çoker ve Karaçay

1983), Bilimsel ve Uygulamalı (Çoker 1989), Biyoloji (Karol 2000) Terimleri Sözlükleridir. Latin alfabesiyle fen bilimleri alanında basılan terim sözcüklerinin sayısı 243’ü bulmuştur (Sevgi 2004). Terimle ilgili kitap ve makale sayısı ise 1200’ün üzerindedir (Zülfikar 2006).

Böylece siyasi iradenin desteğiyle Türkiye Türkçesinde derleme ve terim işleri bütüncü bir yaklaşımla ele alınmıştır. Örneğin; derleme çalışmalarını yürütmek için 21.11.1932 tarihinde 13507 numaralı kararname ile “Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde söz derleme işlerini yoluna koymak üzere bir “Söz Derleme Talimatnamesi” mer’iyete konulmuş, bu talimatnameye göre Türk Dili Tetkik Cemiyeti’ne yardımda bulunmak üzere her ilde vali başkanlığında bir “derleme heyeti” kurulmuştur (Anonim 1963-1993). Belki de bu yıllar Türkçenin devlet katında ve siyasette en gözde olduğu yıllardır. Çünkü Cumhurbaşkanı dil kurultaylarına katılmakta, hükümetin İç İşleri ve Millî Eğitim Bakanlıkları bu çalışmalara taşra birimleriyle doğrudan yer almışlardır.

Söz konusu yıllarda derleme ve terim çalışmalarına gösterilen yakın ilgi Türkiye’de tüm kurumları etkilemiştir. Bundan dolayı ormancılıkta terim çalışmaları da benzer eğilimler göstererek hem kelimelerin derlenmesi hem de terim üretme çalışmalarına başlanmıştır. Ormancılık terim çalışmalarının güncel durumu değerlendirilmiştir (Sevgi ve Tecimen, 2008). Ayrıca bu çalışmada konu edilecek olan Yerli Ormancılık Terimleri Komisyonunun ürünü olan bir eser ayrıntılı olarak yayınlanmıştır (Sevgi, 2012). Bu çalışmanın amacı ise ormancılıkta terim faaliyetlerinin geçmişten günümüze durumunu ortaya koymaktır. Böylece ormancılık terim faaliyetlerinin anlaşılmasına yardımcı olunması hedeflenmiştir. Çalışmanın kapsamı genel olarak Batı Türkçesi ve daha da özelde Türkiye Türkçesidir. Orta Asya, Doğu Türkistan, Batı Türkçesi içinde bulunan Azeri Türkçesi ve Orta Doğu’da oluşturulan terim birikimleri bu çalışmanın dışında bırakılmıştır. Türkiye Türkçesinde Ormancılık Terim Çalışmaları 4 safhaya ayrılmıştır. 1) Selçuklu Öncesi 2) Selçuklu Dönemi 3) Osmanlı Dönemi 4) Türkiye Dönemi’dir. Türkiye dönemi üçe ayrılmıştır. Birinci dönem Latin abecesinin kabul edilmesinden 1950 yılına kadar, İkinci dönem ise 1950 – 1990 yılları arasında, Üçüncü dönem ise 1990 sonrasıdır. Çalışmanın tamamında ormancılık mesleği mensuplarının yaptığı faaliyetler esas alınmış, diğer meslek çalışanlarının dolaylı katkıları değerlendirme dışı bırakılmıştır. Örneğin; ormanın unsurları olan hayvan ve bitki isimleri veya ormanın idari, işletme, siyaset veya hukuku üzerine yazılan metinler.

2. Ormanlık Terim Çalışmalarının 1928 – 1950 Dönemi

Bu dönem harf devrimiyle başlamıştır. Dönemin etkileri Orman Fakültesi'nde de görülmüş ve 11.12.1942 tarihli Dekan Vekili Prof. Dr. Asaf Irmak tarafında gönderilen yazıda ifade edilmiştir (Yazışma 1). Söz konusu yazıda Ormanlık eğitiminin yapıldığı Orman Fakültesi ve İki Orman Mektebinde terim sorununa dikkat çekilmiş ve kargaşasının önlenmesi için bir sözlüğün yazılması gerektiği belirtildikten sonra, yapılması gerekenler sıralanmıştır. Burada dikkati çeken diğer bir konu da terimin ayrıca anlamının da açıklanmasının istenmesidir. "Önerilen terimlerden üzerinde anlaşılabilirler daha sonraları ders ve yayınlarda kullanılması mecbur olunacaktır" şeklinde ifadeyle konunun sonuçlandırılması arzulanmıştır (Yazışma 1).

Dekanlığın yaptığı bu çağrıdan sadece 4 ay sonra bu defada Rektörlükten çok daha kapsamlı terim çalışması yapılacağı yazısı gelmiştir. 19.04.1943 tarihli ve 3456 sayılı Ziraat Vekâleti Yüksek Ziraat Enstitüsü Rektörlüğü'nce Orman Fakültesi Dekanlığı'na² gönderilen ve Öz kısmında "Terim İşleri h." ibaresi bulunan yazıda tüm ayrıntılar verilmiştir (Yazışma 2). Yazıda terim çalışmaları için kütüphanelerde bir **terim odasının** hazırlandığı ifade edilmiştir. 1937 ve 1939 yıllarında yayınlanmış terim sözlüklerinin değerlendirilmesi konusu belirtilmiş, bunlarla ilgili önerilere açık olduğu paylaşılmıştır. Ayrıca; kabul edilen terimlerin imla şekil ve esasları hakkında tek elden değerlendirmeler yapılacağı ve sonra bildirileceği vurgulanmıştır. Terim çalışmalarının yapılmasında; 1) her fakültenin kendine özgü dersleri olacağı gibi, diğer fakültelerle ortak olan çalışma alanları da bulunduğundan, bu konularda iletişim kurulmaya zorlanmıştır. Örneğin Tıp - Veteriner veya Ziraat - Orman vb., hatta bu iki fakülte arasında olmaktan daha ziyade üç veya dördü olması gerekliliği ifade edilmiştir. Böylece aynı terim ve anlam diğer fakültelerde de varsa bunlar arasında da bir uyum daha en başından öngörülmüştür. 2) Terim çalışmalarında konuyla ilgili uzmanların görüşlerine müracaatı istenmiştir. Bu görev öncelikle kolbaşlarına verilmiştir. 3) Terim çalışmaları yapılırken her aşamada denetleme ve uzman görüşlerine tekrar tekrar başvurma olasılığı vererek yanlış azaltma yoluna gidilmektedir. Son olarak da; "terimleri derlemekte, bulmakta dil kurultayları esaslarının dikkate alınması ve Türkçe karşılığı bulunan terimler yerine yabancı ve eski

terimlerin konulmaması şarttır" ifadesi yer almaktadır. Temenni olarak da "Yüksel Tahsil beraberliğini ilimde, derste ve işte sağlamak ve yeni talebelerin derslerinden en fazla faydalanmasını temin etmek..." olarak belirtilmiştir (Yazışma 2). Konuyla ilgili fişler içinde çizelge 1'deki bir örnek sunulmuştur. Fişin arkasında ise terim çalışmalarına ilgili yardımların nereden alınacağı ve toplantı tarihleri hakkında bilgi verilmektedir (Yazışma 3). Bu amaçla yapılan toplantılardan biri de 21.02.1944 tarihinde yapılmıştır. Söz konusu toplantıların ara ara yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki yazıdan altı ay sonra terim konusunda tekrar bir yazı gönderilmiştir. Orman Fakültesi Dekanlığı'na Ziraat Vekâleti Yüksek Ziraat Enstitüsü Rektörlüğü'nce 21.01.1944 tarihli ve 644 sayılı yazısında Türk Dil Kurumu'ndan 59 sayılı gelen tebliğde teknik terimlerle ilgili bilgi verilmiş ve çalışmaların hızlanacağı konusu belirtilmiştir.

Çizelge 1. Y.Z.E. Orman – Veteriner – Ziraat Terimlerinin Toplanması İçin Gönderilen Belge

Y.Z.E. Orman – Veteriner – Ziraat terimleri	
Terimin Fransızcası (GrekoLatin aslı)
Terimin Almancası
Kullanılan Osmanlıca şekli
Teklif edilen öz Türkçe karşılık
Fişi işleyeninin adı ve soyadı
Fişin gönderildiği tarih
Fişin iade edildiği tarih
İmza

Not: Karşılıkların mümkünse makine ile yazılması rica olunur.

21.02.1944 tarihli Ord. Prof. Dr. Asaf Irmak Profesör, Doçent ve Asistanlara diye hitap ettiği yazısında "Bu gün saat 11'de Ormanlık terimlerini konuşmak üzere Kütüphane yanındaki odaya teşriflerinizi rica ederim." diye herkesi toplantıya çağırmıştır. Böylece kapsamlı bir çalışmanın başlangıcı için ortam hazırlanmaya çalışılmıştır. Daha sonra Rektörlük bünyesinde oluşturulan komisyonda *Orman*

² Orman Fakültesinin bağlı bulunduğu Yüksek Ziraat Enstitüsü 13.06.1946 tarih ve 4936 sayılı Üniversiteler Kanununa ek olarak çıkartılan 30.06.1948 tarih ve 5234 sayılı Kanunla kaldırılmış ve bu yasaya göre Orman Fakültesi aynı tarihte İstanbul Üniversitesi'ne bağlanmıştır (Anonim, 1984).

için Prof. Dr. Ali Kemal Yiğitoğlu, Veterinerlik için Prof. Dr. Selâttin Nejat Yalkı, Ziraat için Prof. Dr. Kerim Ömer Çağlar bulunmakta olup, çalışmalarda kullanılacak fiş ve uygulamalar Orman Fakültesi'ne gönderilmiştir. Terimlerle ilgili tartışmaların her ayın birinci ve onbeşinci günleri yapılacağı belirtilmiştir.

3. Ormanlık Terim Çalışmalarının 1950 – 1990 Dönemi

3.1. Orman Fakültesi'nin Çalışmaları

Bu dönemde yapılan terim çalışmalarına Orman Fakültesi yine kurum olarak katılmıştır. Bu kapsamda yapılan en önemli girişim "Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesi'nin kurulmasıdır. Bu girişimin gerçekleştirilmesinde bir önceki dönemin birikimleri çok önemli katkı sağlarken, yurt dışındaki gelişmelerde teşvik etmiştir.

3.1.1. Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesi Çalışmalarının Başlangıcı

Prof. Dr. Fehim Fırat FAO/IUFRO'nun Bibliyografya Komitesi Başkanı Prof. Dr. E. Saati'yle yazmış (12.03.1960) ve gelen cevapları da ekleyerek 17.03.1960 tarih ve 76 sayılı Orman Fakültesi'ne yazdığı metinde "Bu komitenin ele almış bulunduğu çok dilli ormanlık terminolojisi mevzusunda Türkiye'nin, gerekli yerini alabilmesi için, bir millî terminoloji komitesi kurmasının lüzumu bir kere daha ortaya çıkmış olmaktadır." ifadeleriyle konuyu dile getirmiştir. Aynı yazıda "Fakültemizin bir an evvel harekete geçmesinin lüzumu" belirtilmiş ve konunun "25.12.1959 tarihinde başka cephesi ile sunduğum ve Doç. Dr. O. Yamanlar tarafından da teklif edilmiş olan bu meselenin ivedilikle karara bağlanması" ifadeleriyle konunun ısrarlı takip edildiğini göstermektedir.

Profesörler Kurulunun 11.11.1960 tarihli toplantısında aldığı kararla, kurulacak "Ormanlık Terimleri Millî Komitesi'nin bünye ve çalışma şekli hakkında bir ön hazırlık yapmak üzere Ord. Prof. Dr. Asaf İrmak, Prof. Dr. Fehim Fırat ve Kemal Erkin'den oluşan bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyonun 30.06.1961 tarih ve 582 sayı ile Orman Fakültesi Dekanlığı'na yazdığı yazıda Ormanlık terimleri çalışmalarında "ormanlığın ilmi ve tatbiki alanlarında vazife almış bulunan bütün teşekküllerin iştiraki olmalı" ifadesiyle bütüncü bir yaklaşım ortaya konulmuştur. Yurt dışındaki gelişmeler dikkate alınmış ve hemen uygulamaya geçilmesi belirtilmiştir. Yerel terimlerin derlenmesi belirtilmiş ve terimlerin uygunluğuyla ilgili olarak Türk Dil Kurumu'yla temas gerekliliği ifade edilmiştir (Yazışma 4).

04.07.1961 tarihli Profesörler Kurulu toplantısında Ormanlık Terimleri Millî Komitesi'ne kürsü temsilcileri seçilmiş ve Komitenin ilk toplantısının 18.10.1961 Çarşamba günü saat 14.00'de yapılacağı Kürsü mümessillerine bildirilmiştir.

Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesi 20.10.1961 günü saat 10'da geçici başkan Hicri Aksoy'un başkanlığında toplanarak gündemdeki maddeleri incelemiş ve aşağıdaki kararları almıştır;

1) Evvelce geçici başkan tarafından 18.10.1961 günlü oturuma ait zabit okundu ve aynen kabul edildi.

2) Bilabere Doç. Dr. Orhan Yamanlar tarafından hazırlanmış bulunan gündem tadil edilerek şu şekilde kabul edildi: a) Komiteye bir başkan, iki başkan vekili ve bir genel sekreter seçilmesi, b) Teşekkür eden Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesinin millî sıfatını alması meselesi c) Komitenin çalışması şeklinin tayini hususu, d) Mali hususların müzakeresi, e) Teklif ve temenniler

Gündeme uygun olarak başkan olarak Prof. Dr. Selâhattin İnal, başkan vekilliklerine Prof. Dr. Savni Huş ve B. Şeref Alemdağ, genel sekreterliğe de Doç. Dr. Orhan Yamanlar seçilmişlerdir.

3.1.2. Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesinin Yapılanması

Komitenin yaptığı 20.10.1961 tarihli toplantıda çalışmaların yapılacağı yer ve adresin İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi olduğuna karar verilmiştir. Aynı toplantının gündemdeki üçüncü maddesine göre komitenin çalışma şekli üzerine yapılan değerlendirmelerde: Evvelâ komitenin terekübü üzerinde konuşuldu ve alınan karar gereğince Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesi Orman Fakültesi Kürsü Profesörleri veya Kürsü Yönetimi ile görevli Doçent ve icabı halde bunların gösterecekleri mümessiller ile Orman Genel Müdürlüğü, Ormanlık Araştırma Enstitüsü, Orman Mühendisleri Odası ve Türkiye Ormanlar Cemiyetinin temsilcilerinden teşekkül eder. İlk toplantıya iştirak etmek üzere seçilmiş bulunana delegeler sırası ile:

Orman Fakültesinden: Prof. Dr. Fehmi Fırat, Prof. Dr. Selâhattin İnal, Prof. Dr. Savni Huş, Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu, Prof. Dr. A. Gafur Acatay, Ord. Prof. Dr. Asaf İrmak, Prof. Dr. Hayrettin Kayacık, Prof. Dr. Adnan Berkel, Prof. Dr. Kemal Erkin, Prof. Dr. Faik Tanşanoğlu ve Doç. Dr. Orhan Yamanlar

Orman Genel Müdürlüğü: B. Kemal Günen, B. Sakıp Sürmeli

Ormanlık Araştırma Enstitüsü: B. Şeref Alemdağ
Orman Mühendisleri Odası: B. Hicri Aksoy

Türkiye Ormanlar Cemiyeti: B. Kerim Yunt
komitenin asıl üyeleridir.

Yine aynı toplantıda çalışma sabahlarına göre dört su-komisyon teşkili ve bu su-komisyonlara şu zevatin ithali karar altına alındı:

Su-komisyonu I. IUFRO-FAO tarafından hazırlanan Ormancılık terimlerinin tercümesi. Ord. Prof. Dr. Asaf Irmak, Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu, Prof. Dr. Adnan Berkel, Doç. Dr. Orhan Yamanlar, B. Şeref Alemdağ

Su-komisyon II. Oxford desimal sisteminin tercümesi. Prof. Dr. Fehim Fırat, Prof. Dr. Selâhattin İnal, Prof. Dr. Savni Huş, B. Hicri Aksoy, B. Şeref Alemdağ

Su-komisyon III. Yerli terimleri derleme komitesi. Prof. Dr. Hayrettin Kayacak, B. Kerim Yunt, B. Sakıp Sürmeli, B. Kemal Günen

Su-komisyon IV. Bibliografya. Prof. Dr. A. Gafur Acatay, Prof. Dr. Kemal Erkin, Prof. Dr. Faik Tavşanoğlu, Doç. Dr. Orhan Yamanlar

Komite'nin 20.10.1961 tarihli toplantısında alınan kararlara göre çalışmaya katılacaklar; 1) Orman Fakültesi 2) Uygulayıcı birimler ve 3) Meslek kuruluşlarıdır. Ayrıca çalışma dört yönde yapılacaktır. 1) Terimlerin anlamları çevrilecek, 2) Tercüme yaparken terimlerin Türkçe karşılıkları kullanılacak, 3) Halk ağızlarındaki ormancılık mesleğine ait terimler toplanacak, 4) Ormancılık kaynakçası oluşturulacaktır. Komitenin çalışmalarının yazışmaları "TÜRKİYE ORMANCILIK TERİMLERİ KOMİTESİ" sol tarafta "TURKISH FORESTRY TERMINOLOGY COMMITTEE" ibaresinin sağ tarafta yer alacak şekilde antetli kağıtlarla yapılmıştır.

3.1.3. Türkiye Ormancılık Terimleri Komitesinin Çalışmaları ve Sonuçları

Türkiye Ormancılık Terimleri Komitesi'nin yukarıda belirtildiği gibi dört alt komisyon oluşturmuş ve bunlarda görev alacak kurumlar belirlenmiştir. Ayrıca kurumları temsil edecek kişilerin belirlenmesiyle alt - komisyonlar faaliyetlere başlamıştır. Komite çalışmalarına başladıktan sonra yaptığı toplantılardan ulaşılabilenlerin tarihleri şöyledir; 18.10.1961, 20.10.1961, 22.11.1961, 24.11.1961, 28.11.1961, 02.07.1965, 05.07.1968 ve 15.11.1968'dir.

Alt - komisyon; IUFRO-FAO tarafından müştereken hazırlanan İngilizce terimlerin tercümesi

Komisyonun 02.07.1965 tarihindeki toplantıda Prof. Dr. Orhan Yamanlar IUFRO-FAO kartlarının tercüme işi hakkında verdiği izahatta; birçok kürsüden cevap gelmediği, bu sebeple de son iki parti kartları dağıtmadığını belirttikten sonra, tasnif işleri için bütçe talep edilmiştir. Anabilim dallarında bu gönderilen terimlerin karşılıklarının üretildiği fakat bu faaliyetlerin sınırlı sayıda bilim adamınca yapıldığı yazışmalardan

anlaşılmaktadır. Maalesef bu girişim olumlu olarak sonuçlanamamıştır.

Alt - komisyon; Oxford desimal sisteminin tercümesi

Oxford onlu sisteminin çevirisinden sorumlu olan komisyonun 20.11.1961 tarihinde Türkiye Ormancılık Terimleri Komitesi Başkanlığı'na yazdığı yazıda çalışmalarını nasıl yapacaklarını bildirmişlerdir. Konuyla ilgili verilen bilgiler şunlardır: "Oxford desimal sisteminin tetkiki neticesinde bu sistemin dört farklı kısımdan müteşekkil bulunduğu tespit edilmiştir (Yazışma 5). Söz konusu yazının 2. kısmında 0 - 9 numaraya kadar sistemin esasını teşkil etmekte ve 1 - 9 kısım içerisinde ormancılığın çeşitli konularını kapsamaktadır. Komisyonumuz her bölüme ait terimleri mümkün mertebe üç dil üzerinden yazdırılmak sureti ile müteaddit ilgililere gönderilecek ve Türkçe karşılıklarının bildirilmesi hususu kendilerinden rica edilecektir. Bahis konusu olan bölümler şunlardır: 1.Yetişme muhiti faktörleri, biyoloji, 2.Silvikültür, 3.İş Bilgisi, kesim ve nakliyat, orman mühendisliği, 4.Orman koruması, 5.Dendrometri, artım, meşcerelerin gelişimi ve yapısı, ölçme ve haritacılık, 6.Orman Amenajmanı, ormancılık işletme iktisadı, orman işletmelerinin idare ve organizasyonu, 7.Orman mahsüllerinin satışı (pazarlama), orman nakliyatının ve orman endüstrisinin iktisadi veçhesi, 8. Orman mahsülleri ve değerlendirme ve 9.Orman politikasıdır.

Alt - Komisyon 1 - 9 arasındaki ormancılık konularıyla ilgili terimlerin çalışılması için başlıklara göre birimler oluşturulmuştur. Bu birimler Orman Fakültesi'nin yanı sıra Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Orman Genel Müdürlüğü, Orman Mühendisleri Odası, Ormancılar Cemiyeti ve Orman Tekniker Okullarından birer üye bulunmaktadır. Komisyonun kurulmasından sonra 18.07.1961 tarihinde Prof. Dr. Fehim Fırat tarafından bir yazıyla durum F.A.O.'ya da bildiriliyor. Çeşitli kesimlerden oluşan alt komisyon yaklaşık sekiz yıllık bir çalışmadan sonra, 15.11.1968 tarihli toplantıda Prof. Dr. Fehim Fırat Oxford Desimal Sisteminin 7 bölümünün üç dilde yazılarak dağıtıldığını ve cevapların alınmadığı belirtmiştir.

Alt - komisyon; Yerli terimlerin derlenmesi

Halk ağızındaki Ormancılık terimlerinin toplanması işi komisyon başkanlığında; Orman Mühendisleri (çok az sayıda öğretim görevlileri ve muhafaza memurları da katılmıştır) tarafından 1962 yılında gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin ormanlık alanlarında yürütülen bu çalışmada doğrudan orman mühendislerince yöre insanından terimler derlenmiştir (Sevgi 2012). Komisyonun 02.07.1965 tarihindeki toplantıda

gelen fişlerin ne yapılacağı, nasıl değerlendirileceği ve baskı işinin Orman Genel Müdürlüğü'nce yapılması karara bağlanmıştır. Derlenen terimler komisyona gönderilmiştir. Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesi 15.03.1966 günlü toplantısında derlenmiş olan "Yerli Ormanlık Terimleri"ni bastırılmadan önce bir kere daha ilgili kişilere göndermiş ve çalışma bu noktada yarım kalmıştır. Teksir olarak bastırılan metnin tamamından 231 kişinin tanımladığı ve çeşitli alt başlıklarda (ağaçlandırma, silvikültür, botanik, ekoloji, faydalanma vb.) 638 terim ve anlamları bildirilmiştir (Sevgi 2012).³ Bu önemli bilgi birikimi maalesef yayın hayatına kazandırılmamıştır. 5.11.1968 tarihli toplantıda Komisyona bilgi veren Prof. Dr. Hayrettin Kayacık Yerli Terimlere ait teksirin Orman Genel Müdürlüğü'nce basılıp dağıtıldığını fakat şimdiye kadar ancak 69 kişiden cevap geldiğini ifade etmiştir. Komitenin sonuca en fazla yaklaştığı çalışmada bu aşamada yarım kalmıştır.

Alt - komisyon; Ormanlık bibliyografyasının hazırlanmasıdır.

28.11.1961 tarihli toplantıda ormancılıkla ilgili çıkan gazete yazılarının da takip edilmesi gündeme getirilmiş ve kabul edilmiştir. Komisyonun 02.07.1965 tarihindeki toplantısında Prof. Dr. Adnan Berkel tarafından, bibliyografyada "abstract" yapılıp yapılmaması hususu gündeme getirilmiştir. Sonuçta 200 kelimeyi geçmeyecek abstract'ın kullanılmasına karar verilmiştir. Maalesef komisyonun bu çalışması da tamamlanamamıştır⁴.

Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesi 18.10.1961 ve 15.11.1968 tarihleri arasında çalışmada bulunmuştur. Uzun süreli ve geniş katılımlı bu çalışma sonunda herhangi basılı bir metin geride bırakılmamış olsa da, terimleme çalışmalarının ne kadar zor olduğunun bilinmesi açısından son derece önemli bir deneyimdir. Çalışmalarda kullanılan fişlerin tasnifi, teksir edilerek çoğaltılması, ilgili kişilere gönderilmesi vb. birçok maddiyata dayalı işler komisyon üyeleri veya kürsülerindeki asistanlarca yapılmıştır. Başlangıçta Orman Genel Müdürlüğü'nün mali desteğini alan

komisyonun son yıllarda bu yardımı alamadığı anlaşılmaktadır. Onun içinde son toplantılarda bütçe oluşturulup, kaynak bulunması konuşulmuş ama sonuç alınamamıştır. Bir başka zorluk ise zihniyetlerle ilgili olduğu düşünülebilir. Çünkü son zamanlarda yapılan toplantılarda konunun parayla ilgili kısımları gündeme getirilmiş olması bunun en temel göstergesidir. Hatta 22.11.1961 tarihli toplantısında çıkacak yayınlarda isim konusu gündeme getirilmiş ve eserlerin anonim yazılacağı karara bağlanmıştır. Bazı hocalar haklı olarak, terimleme konusunu bilim adamlarının yaptığı çalışmaların bir parçası olduğunu dile getirirler de, maalesef ki bu görüş pekte kabul görmemiştir. Çünkü bitirilmemiş ve doğası gereği bitirilmesi mümkün olmayan terimleme çalışmaları birçok bilim adamının gündeminde olmamıştır. Hatta kendi konularındaki terimlerin Türkçe karşılıklarının üretilmesi istenen bazı hocalar "Terminoloji bakımından özel bir ihtisasım olmadığı" şeklinde ifade etmişlerdir. Bununla birlikte Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesi'nin çalışmalarıyla aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

1) Bu dönem boyunca ülke genelinde terimleme çalışmalarına gösterilen yoğun ilgi Orman Fakültesi ve dolayısıyla Ormanlık Bilimleri'ne aktarılmıştır.

2) Terim çalışmaları kapsamında halk ağzından birçok kişinin katılımıyla önemli miktarda sözcük toplanmıştır. Bu Türk Dil Kurumu dışında yapılan en kapsamlı derleme çalışmasıdır.

3) Terim çalışmaları konusunda bilinçlenmeye katkı sağlamıştır.

4) Ormanlık Bilimleri üzerine Terim Sözlükleri hazırlanmasına ortam hazırlamıştır.

3.2. Orman Araştırma Enstitüsü Çalışmaları

Bu dönemin başlangıcı FAO tarafından 1953'te basılan "Oxford System of Decimal Classification for Forestry Rome" isimli eserin Türkçeye çevrilmesinin hedeflenmesidir. Bu tercüme etkinliğinin birbirinden habersiz olarak hem Orman Araştırma Enstitüsü'nde hem de Orman Fakültesi'nde yapılması denenmiştir.

Bu tercümede farklılıkları gidermek için 31.01.1956 tarihli Orman Fakültesi Dekanlığı'na Orman Araştırma Enstitüsü Müdür'ü Macit Gülçur tarafından yazılan yazıda: *Ormanlık için Oxford Desimal Sistemi adlı broşürün tercümesi Enstitümüzün teknik elemanlarınca 1953 yılında başlanmış ve halen tamamı en ince teferruatına kadar bitirilmiş bulunmaktadır. Mezkur sistem hakkında Orman Fakültesi tarafından çalışmalar yapıldığı neşredilen (Milletlerarası Ormanlık Bibliyografyasında Son Gelişmeler ve Oxford Sistemi – Dr. S. İnal) isimli broşürden öğrenilmiştir. Terimlerde yeknesaklığı temin etmek maksadile bir defa daha*

³ Sözkonusu derleme Orhan SEVGİ tarafından aslına sadık kalarak makale haline getirilmiş ve Türk Dil Kurumu'nun 2012 yılındaki Kurultayına değerlendirmek amacıyla sunulmuştur.

⁴ Her ne kadar bu faaliyet tamamlanamamış olsa da, daha sonra Türkiye'de Ormanlığın Kuruluşunun 130. Yıldönümünü Kutlama Tertip Komitesi kapsamında İki Orman Fakültesi, Orman Genel Müdürlüğü ve Ormanlık Araştırma Enstitüsü'nün kaynaklarının hazırlanması kararlaştırılmıştır. Komitenin başkanlığını yapan Prof. Dr. Necmettin ÇEPEL tarafından İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları Bibliyografyası 1988 yılında, ikinci kitap ise Doç. Dr. Ömer KARAÖZ ile 1998 yılında ve Ormanlık Araştırma Enstitüsü Bibliyografyası 1995 yılında yayınlanmıştır.

gözden geçirilmekte olan tercümenin Orman Fakültesine sunulması düşünülmektedir. Bu hususta Orman Fakültesi tarafından yapılmakta olan çalışmalardan malumat verilmesi istirham eder ve yeknesaklığı temin maksadile tercümelemlerin müştereken gözden geçirilmesinin mümkün olup olmayacağını bildirilmesine...” diye ifade edilerek konu üzerinde ortak bir metin oluşturulma gayretleri sergilenmiştir.

Orman Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne 26.03.1956 tarihinde 31.01.1956 gün ve kalem 4/7-143 sayılı yazıya istinaden zamanın Dekan'ı Prof. Dr. Şeref Nuri İlkmen tarafında yazılan cevapta: “Ormanlık için Oxford Desimal Sistemi adlı eser Fakültemiz Doçentlerinden Dr. Orhan Yamanlar⁵ tarafından tamamen tercüme edilmiş bulunmaktadır. Müdürlüğünüzce yapılmış olduğu bildirilen tercümenin yetkili bir elemanınızla Fakülteye gönderildiği takdirde müştereken gözden geçirilmesi mümkün ve faydalı olacaktır.” diye ifade edilerek ortak metin oluşturulması için Orman Fakültesi de irade göstermiştir. Fakat bu yazışmalarla hangi sonuçların alındığı bilinmemektedir.

3.3. Bireylerin Yaptığı Çalışmalar

Bireylerin yaptığı terim çalışmaları; 1) Kitaplarda terim kullanımı, 2) Terimle ilgili makale yazımı ve 3) Terim sözlükleridir. Bu dönemde yazılan ormancılık kitaplarında terimlerin bazıları tanımlanarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte terimlerin yabancı dilde ve eski Türkçe (Osmanlı Türkçesi) yazımları da devam etmiştir. Fakat bu dönemde oluşturulan ve işlenen yeni terimler ormancılık bilimlerinde kullanılan terimlerin temelini oluşturmuştur. Bundan dolayı da bu dönemde yazılan kitaplar terim üretimi ve kullanımı açısından son derece zengindir. Kitaplarda önerilen terimler doğrudan kullanılmış ve işlenmiştir. Terimle ilgili tek makale; Nihat Uluocak'ın 1975 yılında yayınladığı “Mera ve Mera Amenajmanı ile İlgili Kavramlar ve Bazı Önemli Terimler” isimli çalışma dikkat çekmektedir.

1950 – 1990 yılları arasında tek yazarlı dar kapsamda hazırlanmış Ormancılık Bilimleri'ne ait sözlükler yazılmıştır. Bu çalışmaları yapan bilim adamları Türkiye Ormancılık Terimleri Komitesi faaliyetlerinden etkilendiği söylenebilir. Hazırlanan sözlükleri terimleme yaklaşımlarına ve sözlüklerin kullanım amaçlarına göre değerlendirildiğinde iki yaklaşım ve beş amaç belirlenmiştir. Sözlükler terimleme yakla-

şımalarına göre; 1) Terimin terimle karşılanıp tanımlama yapılmaması (Örneğin; Sakman 1964, Bozkurt 1990, Gezer 1991), 2) Hem terim karşılığının verilip, hem de tanımlama yapılması (Örneğin; Aksoy 1980 ve Çepel 1990)'dır (Sevgi ve Tecimen 2008). Sözlüklerin kullanım amaçlarına göre; 1) Yabancı bir yayını okumaya yardımcı olanlar (Örneğin; Sakman 1964 ve Aksoy 1980), 2) Hem yabancı dilde okumayı hem de yazmaya yardımcı olanlar (Örneğin; Bozkurt 1990 ve Çepel 1990), 3) Bitki isimleri sözlükleri (Örneğin; Eliçin 1971 ve 1980), 4) Derleme sözlükleri (Örneğin; Yerli Ormancılık Terimleri 1964) ve 5) Açıklayıcı sözlükler (Örneğin; Anonim 1964)'dir (Sevgi ve Tecimen 2008). Bu dönemde yazılan terim sözlüklerinden sadece Aksoy (1980) ve Eliçin (1980) çalışmaları terim sözcükleri içinde bildirilmiştir (Zülfıkar 2006).

4. Ormancılık Terim Çalışmalarının 1990 Sonrası Dönemi

Ormancılık terim çalışmalarının son dönemi olan 1990 sonrasında maalesef kurumsal bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yeni kurulan orman fakülteleriyle terim çalışmalarının yapılması daha güçlü eşgüdülerin sağlanmasını gerektirmektedir. Çünkü yeni fakültelerin çıkardığı dergiler terim konusunda farklı davranabilmektedir. Örneğin “Ormancılık Bilimleri'nde Terim Çalışması” isimli makaleyi bir Orman Fakültesi Dergisi yönetimi tarafından derginin konusuyla ilgili olmadığı için değerlendirmeye dahi konu edilmemiştir. Bu yaklaşımın yanı sıra terim konusuna olan ilgisizlik devam etmiştir. Bununla birlikte bu dönemde son yıllarda doğrudan terim üzerine yazılan makale sayısı nispeten artmış olsa da arzu edilen duruma gelinememiştir.

Bu dönemde yazılan kitaplarda terim kullanımlarında beş ayrı yaklaşım görülmektedir; 1) Terimin tanımlanmadan kullanılması, 2) Terimlerin yalnızca konunun girişinde tanımlanması, 3) Terimle konunun aynı olması hâlinde terimin açıklanıp daha sonra da bir konu olarak işlenmesi, 4) Ana konunun dışında kalan yan konularda geçen terimlerin dipnot olarak verilmesi ve tanımlanması, 5) Yabancı terime karşılık Türkçe terim önerilmesidir (Sevgi ve Tecimen 2008). Bununla birlikte terim önerilmesine, kullanılmasına ve işlenmesine bir önceki döneme göre daha az gözlemlenmektedir. Yurtdışında üretilen terimlere koşut olarak Türkçe terim üretilmemiş, çoğu zaman da eskiden gelen yabancı terimlerin Türkçe okunuşlarının yazılması alışkanlığı daha da arttırarak sürdürülmüştür.

Bu dönemin en belirgin özelliği ormancılık terim çalışmalarının şahsi çalışmalar şeklinde yapılmasıdır. Özellikle Türkiye Ormancılık Terimleri Komitesi

⁵ Doç. Dr. Orhan Yamanlar tarafından tercüme edildiği belirtilse de, 18.10.1956 tarihli Doç. Dr. Mehmet Sevim'in Toprak İlimi ve Ekoloji Enstitüsü'yle ilgili yerleri çevirdiği belirtilmekte, 17.10.1956 tarihli Dekanlık yazısıyla Oxford Desimal Sistemi'nin çevirisi için tüm kürsülere yazı yazılmıştır. Dolayısıyla bu çeviriye bütün birimler katıldığı anlaşılmaktadır.

tesisi çalışmalarına katılanların veya bu çalışmalardan etkilenen bilim adamlarının başını çektiği şahsi ve dar kapsamlı Sözlükler 1990 öncesinde yazılmıştır. Benzer durum 1990 sonrasında da devam etmiştir. Bu dönemde yazılan sözlükler; Eler (1991a,b), Gezer (1991), Şimşek ve Coşkun (1994), Çepel (1995), Acar (2001), Hasdemir ve Demir (2001), Sarıbaş (2010), Çolak ve Asan (2010)'dur. Bu çalışmalarda Ormanlık Bilimleri'nin tamamını kapsayacak sözlüklerin yapılması denenmiş olup bunlar; Eler (1991a ve b), Gezer (1991), Şimşek ve Coşkun (1994)'dür. Ayrıca 1990 sonrası sözlüklerde genelde yabancı dil olarak İngilizce algılanmıştır. Bu dönemde yazılan terim sözlüklerinden Çepel (1995) dışında hiçbirisi terim sözcükleri içinde bildirilmemiştir (Zülfikar 2006).

Sözlüklerin terimleme yaklaşımlarına göre; 1) Terimin terimle karşılıp tanımlama yapılmaması (Örneğin; Şimşek ve Coşkun (1994)), 2) Hem terim karşılığının verilip hem de tanımlama yapılması (Örneğin; Çepel (1995) ile Çolak ve Asan (2010)), 3) Bazen sözcükle bazen de tanımlamayla karşılanmasıdır (Örneğin; Eler (1991a, b), Acar, (2001) ile Hasdemir ve Demir (2001)) (Sevgi ve Tecimen 2008). Sözlükler kullanım amaçlarına göre: 1) Yabancı bir yayını okuyaya yardımcı olanlar (Örneğin; Acar (2001), Hasdemir ve Demir (2001) ve Eler (1991b)), 2) Yabancı dilde yayın yazmaya yardımcı olan sözlükler (Örneğin; Eler (1991a) ile Çolak ve Asan (2010)), 3) Hem yabancı dilde okumayı hem de yazmaya yardımcı olan sözlüklerdir (Örneğin; Çepel (1995), Gezer (1991) ile Şimşek ve Coşkun (1994)) (Sevgi ve Tecimen 2008).

5. Sonuçlar

Ormanlık terimleri çalışmalarının geçmişi üzerine yapılan bu çalışmada Türkiye Türkçesiyle Latin alfabesi kullanılarak yazılan terim çalışmaları konu edilmiştir. Türkiye Türkçesinde Ormanlık Terim Çalışmaları 4 safhaya ayrılmıştır. 1) Selçuklu Öncesi 2) Selçuklu Dönemi 3) Osmanlı Dönemi 4) Türkiye Dönemi'dir. Türkiye dönemi ayrıca üç döneme ayrılmıştır. Birinci dönem Latin alfabesinin kabul edilmesinden 1950 yılına kadar, İkinci dönem ise 1950 – 1990 yılları arasında, Üçüncü dönem ise 1990 sonrasıdır. İlk üç dönemde yeterli bilgiye sahip olunmadığından bölümlere ayrılmamıştır. Türkiye Türkçesinde Ormanlık terim çalışmalarının tarihsel gelişim sürecinden çıkan başlıca sonuçlar;

1) 1932 yılında Türk Dil Kurumu'nun yaptığı kurultayda aldığı kararlar Ormanlık Bilimleri'yle uğraşanları da derinden etkilemiştir.

2) 1940'lı yıllarda Rektörlük ve Dekanlıklarca başlatılan terim çalışmaları ormancılık alanında da itici güç olmuştur. Terim çalışmaları Dekanlık tarafından yürütülmüş ve eşgüdüm sağlanmıştır.

3) Terim çalışmaları 1960-1968 yılları arasında Türkiye Ormanlık Terim Komitesi'nin bünyesinde yürütülmüştür. Terim Komitesi kendi oluşturduğu hedefler ulaşmasa da terim konusunun gündeme getirilmesi, konunun bütüncü ele alınması ve eşgüdümün sağlanması açısından çok kıymetli bir tecrübe olmuştur. Bundan dolayı Ormanlık terim çalışmalarının en önemli ve kapsamlısı "Türkiye Ormanlık Terimleri Komitesi"nin yaptığı çalışmalarıdır.

4) Türkiye Ormanlık Terim Komitesi'nin çalışmalarından doğrudan bir sonuç alınmamış olsa da, komisyon üyeleri veya çalışmaları içinde bulunan bilim adamları 1965'li yıllardan itibaren ormancılık terim çalışmalarını şahsi gayretleriyle yürütmüşlerdir. Şahsi gayretler genelde bir konu etrafında Ormanlık Bilimleri'yle ilgili sözlükler olarak kendini göstermiştir.

5) Terimleme çalışmalarını 1950 – 1960 yıllarında yurtdışıyla olan ilişkiler olumlu yönde etkilerken, 1990 yıllardan sonra olumsuz olarak etkilemektedir.

6) Sadece belirli bir terim veya terimleri konu eden çalışmalara fazla rastlanmamıştır.

7) Terimleme çalışmaları genelde bilim çalışmalarının dışında algılanmıştır. Çalışmaların en yoğun olduğu 1960 – 1968 yıllarında dahi terimleme konusunun bilim adamlarının olağan işlerinden olduğu konusuna tepki gösterilmiştir.

8) Ormanlık bilimlerinde üçü bitki isimleri olmak üzere toplam 15 terim sözlüğünün yazıldığı tespit edilmiştir.

Ormanlık Bilimleri'nde terim çalışmaları günümüzde eskiye oranla daha kolaylaşmıştır. Çünkü 1950'li yıllardan itibaren Latin alfabesi kullanılarak Ormanlık Terim çalışmalarında önemli aşamalar kat edilmiştir. Bunların dışında Türkçenin temel kaynakları üzerine yapılan çalışmalar, halk ağzındaki sözcüklerin derlenmesinin terim çalışmalarına oldukça önemli katkısı olmaktadır. Teknolojinin sunduğu olanaklar düşünüldüğünde, geriye sadece bu çalışmaları yapacak bilim insanlarının ufak katkıları yapmaları kalmaktadır. Umut edilir ki bu katkı önümüzdeki zamanlarda daha da ivme kazanarak beklenen düzeye gelecektir.

Teşekkürler; Terim çalışmalarının gerçekleştirilmesi için beni teşvik eden ve destekleyen Prof.

Dr. Uçkun GİRAY ve Prof. Dr. Ertuğrul GÖRCELİOĞLU'nu rahmetle anıyorum. Uçkun hocam bu metinde geçen bazı evrakları benimle doğrudan paylaşmış ve bunların yayınlanması gerektiğini ifade etmiştir. Ümit ederim ki hocamızın arzusu yerine getirilmiştir. Ayrıca metni okuyup yorumlarını paylaşan ve katkı sağlayan Doç. Dr. H. Barış TECİMEN ve Yrd. Doç. Dr. Ece SEVGİ'ye teşekkür ederim.

6. Kaynaklar

Acar, H. H., 2001. *Orman İnşaatı ve Transportu Terimleri Sözlüğü*. Karadeniz Teknik Üniversite Yardımcı Ders Teksirleri Yayın Nu: 64, 76 sayfa.

Acıpayamlı, O., 1976. *Zanaat Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. 215 sf, Ankara.

Aksoy, H., 1980. *Silvikültür Terimleri*. İstanbul Üni. Yayın Nu: 2707, Or. Fak. Yay. Nu: 286, 33 sayfa.

Anonim 1963-1993. *Derleme Sözlüğü*. 12 Cilt, Türk Dil Kurumu, Ankara, 4862 sayfa.

Anonim, 1964. *Ormancılık Terimleri*. Orman Genel Müd. Şubesi:1, Nu: 1950-138.

Anonim, 1972. *Türk Dil Kurumunun 40 Yılı*. TDK Tanıtma Yayınları, Çeşitli Konular Dizisi:17, 186 sayfa.

Anonim, 1984. *Türkiye'de Ormancılık Öğretiminin Gelişimi ve İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Öğretim Birimlerinin Kuruluş ve Çalışmaları*. İstanbul Üni. Orman Fakültesi Yayın Nu: 3148/345.

Anonim, 1995. *Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayın Kataloğu (1952 - 1992)*. Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları Muhtelif Yayınlar Serisi Nu: 68, ISBN: 975 - 7829 - 35 - 8.

Aritmetik ve Cebir kitabının 1938 baskısı ile 1939 baskısı arasındaki terim farklarını gösterir kılavuz. Lise 2. sınıf. İstanbul 1939 Maarif Basımevi.23 s. 8°.

Bitkibilim (Botanik) Terimleri, 1948. T.D.K. İstanbul

Bozkurt, Y., 1990. *Ormancılık Terimleri Sözlüğü*. Sayfa:535, İstanbul Üni. Yayın Nu: 3618, Or. Fak. Yay. Nu: 414, ISBN: 975-404-221-7.

Çepel, N., 1990. *Ekoloji Terimleri Sözlüğü*. Sayfa:356, İstanbul Üni. Yayın Nu: 3618, Or. Fak. Yay. Nu: 414, ISBN: 975-404-195-4.

Çepel, N., 1995. *Çevre Koruma ve Ekoloji Terimleri Sözlüğü*. Sayfa: 232, Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı Yayınları 6.

Çepel, N., 1988. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları Bibliyografyası*. İst. Ün. Orman Fakültesi Yayın: 3515/396.

Çepel, N. ve Karaöz, M. Ö., 1998. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları Bibliyografyası - II*. İst. Ün. Orman Fakültesi Yayın: 3996/443.

Çoker, D. ve Karaçay, T., 1983. *Matematik Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. Ankara.

Çoker, D., 1989. *Bilimsel ve Uygulamalı Terimler Sözlüğü*. Ankara, 384 sayfa.

Çolak, A. H. ve Asan, Ü., 2010. *Orman Amenajmanı ve Silvikültür Terimler Sözlüğü*. Çevre ve Orman Bakanlığı, Batı Karadeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü, 305 sf.

Dirilbilim (Biyoloji) Terimleri, 1948. T.D.K. Ankara

Ediger, E., 1970. *Madencilik Terimleri Sözlüğü*. Ankara.

Ediger, E., DüNDAR, T., Güyagüler, T., 1979. *Madencilik Terimleri Kılavuzu*. T.D.K. 212 sf., Ankara.

Eler, Ü., 1991a. *Türkçe-İngilizce Ormancılık Sözcük ve Deyimleri*. Orman Bak. Or. Gen. Müd., 254 sf., Ankara

Eler, Ü., 1991b. *İngilizce-Türkçe Ormancılık Sözcük ve Deyimleri*. Orman Bak. Or. Gen. Müd., 720 sf., Ankara.

Eliçin, G., 1971. *Sözlük I Gymnospermae (Latince, Türkçe, Fransızca, İngilizce, Almanca)*. 44 sayfa, Küçük Boy Baskı.

Eliçin, G., 1980. *Sözlük (Bitki Adları)*. İstanbul Ün. Orman Fak. 116 sayfa.

FAO/52/3/1320 *Oxford System of Decimal Classification for Forestry*. Rome 1953 57 sayfa.

Gezer, A., 1991. *Açıklamalı Ormancılık Terimleri Sözlüğü (Türkçe-İngilizce, İngilizce-Türkçe)*. Ankara, 148 sayfa.

- Hasdemir, M. ve Demir, M., 2001. *Orman İnşaat ve Transpörtu terimleri Sözlüğü (İngilizce-Türkçe)*. İst. Ü. Yayın Nu: 4275, Or. Fak. Yay. Nu: 467, 215 sayfa, ISBN: 975-404-603-4.
- İlk ve Orta Öğretim Biyolojisi Terimleri*, 1937. Kültür Bakanlığı
- İlk ve Orta Öğretim Botanik Terimleri*, 1937. Kültür Bakanlığı
- İlk ve Orta Öğretim Fizik Terimleri*, 1937. Kültür Bakanlığı
- İlk ve Orta Öğretim Jeoloji Terimleri*, 1937. Kültür Bakanlığı
- İlk ve Orta Öğretim Kimya Terimleri*, 1937. Kültür Bakanlığı
- İlk ve Orta Matematik Terimleri*, 1937. Kültür Bakanlığı
- İlk ve Orta Öğretim Mekanik Terimleri*, 1937. Kültür Bakanlığı
- İlk ve Orta Öğretim Zooloji Terimleri*, 1939. Maarif Vekilliği, İstanbul
- İlk ve Orta Öğretim Coğrafya Terimleri*, 1939. Kültür Bakanlığı
- İlk ve Orta Öğretim Astronomi Terimleri*, 1939. Maarif Vekilliği, İstanbul, Maarif Basımevi.22 s. 8°.
- İlk ve Orta Öğretim Fizik Terimleri*, 1939. Maarif Vekilliği, İst., Maarif Basımevi.36 s. 8.
- İlk ve Orta Öğretim Kimya Terimleri*, 1939. Maarif Vekilliği, İst., Maarif Basımevi.42 s. 8
- İlk ve Orta Öğretim Jeoloji Terimleri*, 1939. Maarif Vekilliği, İst., Maarif Basımevi.37 s. 8°.
- İlk ve Orta Öğretim Biyoloji Terimleri*, 1939. Maarif Vekilliği, İst., Maarif Basımevi.55 s. 8°.
- İlk ve Orta Öğretim Botanik Terimleri*, 1939. Maarif Vekilliği, İst., Maarif Basımevi.61 s. 8°.
- İnal, C., Esensoy, Ö., Sözer, M.T., Erar, M.A., Çetinel, B., Kutluk, H., 1983. *İstatistik Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. Ankara
- Karol, S., 2000. *Biyoloji Terimleri Sözlüğü*. Sayfa: 1067, II. Baskı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karol, S., 1963. *Zooloji Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. Yayınları, Sayı:209, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Keleş, R., 1980. *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. Ankara
- Kızılırmak, A., 1969. *Gökbilim Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. Ankara
- Köksal, A., 1981. *Bilişim Terimleri Sözlüğü*. T.D.K., Ankara
- Nasuhoglu, R., Bingöl, G., Gür, H., İnan, D., Ünal, N., 1983. *Fizik Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. Ankara
- Öngör, S., 1980. *Coğrafya Sözlüğü*. T.D.K.
- Özen, N.196. *Sinema terimleri Sözlüğü*. Ankara, T.D.K. Yayın sayı. 210, 191 sayfa.
- Pamir, H.N., Öztunalı, Ö., 1971. *Yerbilim Terimleri Sözlüğü*. 191 sf., T.D.K., Ankara.
- Sakman, E., 1964. *İngilizce – Türkçe Ormanlık Ligatçesi*. Güven Basımevi, İstanbul.
- Sarıbaş, M., 2006. *Bütü Ağları Sözlüğü*. Türkiye Ormanlılar Derneđi
- Sevgi, O., 2004. Fen Bilimleri Sözlüklerinde Türkçe Kelime Kullanımı. *V. Türk Dil Kurultayı Bildiri Kitabı* Cilt II, sayfa: 2667 – 2686.
- Sevgi, O. ve Tecimen, H.B., 2008. Ormanlık Bilimlerinde Terim Çalışmaları. *İstanbul Üniversitesi Orman Fak. Dergisi Seri B*, Sayı:1, Sayfa:1-9.
- Sevgi, O., 2012. Farkındalık Yaratma: “Yerli Ormanlık Terimleri” Çalışması. *Avrasya Terim Dergisi*, 2015, 3 (2): 34 - 57
- Sinanoğlu, O., 1978. *Fiziksel Kimya Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. 196 sf. Ankara.
- Sirel, S., 1973. *Aydınlatma Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. Ankara
- Şanıvar, A., 1968. *Ağaçşleri Terimleri Sözlüğü*. 81 sf. T.D.K. Ankara
- Şimşek, Y. ve Coşkun, H., 1994. *Ormanlık Terimleri Sözlüğü (Almanca-Türkçe, Türkçe-Almanca)*. O.G.M.

Yay. Nu:679, Sıra Nu:74, ISBN:975-7829-16-1, 431 sayfa.

Tarım Terimleri, 1949. T.D.K. İstanbul

Tekin, E., 1972. *Metalbilim İşlem Terimleri Sözlüğü*. T.D.K. Ankara

Uluocak, N., 1975. Mera ve Mera Amenajmanı ile İlgili Kavramlar ve Bazı Önemli Terimler. *İstanbul Üniversitesi Orman Fak. Dergisi Seri:B*, Cilt:XXV, Sayı:1, Sayfa:147-168.

Uluocak, N., 1988. Türk Dili ve Dilin Özleşmesi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fak. Dergisi Seri:B*, Cilt:38, Sayı:3, Sayfa:44-55.

Üneri, S., Kuleli, Ö., Gürel, O., 1981. *Kimya Terimleri Sözlüğü*. T.D.K.

Yarar, M.T., 1970. *Asalakbilim Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Sayı:315, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Yazışma 1: 11.12.1942 tarihli Dekan Vekili Prof. Dr. Asaf Irmak tarafında gönderilen yazı

Yazışma 2: 19.04.1943 tarihli ve 3456 sayılı Ziraat Vekâleti Yüksek Ziraat Enstitüsü Rektörlüğü'nce Orman Fakültesi Dekanlığı'na gönderilen ve Öz kısmında "Terim İşleri h." ibaresi bulunan yazı

Yazışma 3: Y.Z.E. tarafından terim çalışmalarında kullanılmak üzere gönderilen fiş belgesinin arka tarafında yazılan talimat yazışı

Yazışma 4: "Ormancılık Terimleri Milli Komitesi"nin bünye ve çalışma şekli hakkında bir ön proje hazırlamak üzere Ord. Prof. Dr. Asaf Irmak, Prof. Dr. Fehim Fırat ve Kemal Erkin'den oluşan komisyonun 30/6/1961 tarih ve 582 sayı ile Orman Fakültesi Dekanlığı'na yazdığı yazı

Yazışma 5: Oxford onlu sisteminin çevirisinden sorumlu olan komisyonun 20 Kasım 1961 tarihinde Türkiye Ormancılık Terimleri Komitesi Başkanlığı'na yazdığı yazı

Zülfikar, H., 2006. Terim Sözlükleri ve Çalışmaları ile İlgili Bibliyografya. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 866, ISBN: 975 - 16 - 1887 - 8.